

Кафедра соціальної роботи та мовної підготовки

Схвалено:

На засіданні кафедри соціальної роботи та мовної підготовки

Протокол № 10 від 23 червня 2024 р.

Завідувач кафедри Лариса ОЛЕКСІЄНКО

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Соціальна геронтологія»

Спеціальності: 231 Соціальна робота

Освітнього рівня: перший (бакалаврський) рівень

Освітньої програми: «Соціальна робота»

Спеціалізація: _____

Кременчук, 2024

Розробники силабусу навчальної дисципліни:

Єфременко Аліна Григорівна – доцент кафедри **соціальної роботи та мовної підготовки**

Викладач:

Єфременко Аліна Григорівна – доцент кафедри **соціальної роботи та мовної підготовки**

Силабус розглянуто на засіданні кафедри **соціальної роботи та мовної підготовки**

Протокол № 10 від «23» червня 2024р.

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	«Соціальна геронтологія»
Шифр та назва спеціальності	231 Соціальна робота
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	кредитів 5/ 150 год Лекції: 26 Практичні заняття: 26 Самостійна робота студентів: 98
Терміни вивчення дисципліни	5 семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	екзамен
Сторінка дисципліни на сайті	https://krm.maup.com.ua/methodical-support-of-educational-disciplines/

2. Загальна інформація про викладача. Контактна інформація

Єфременко Аліна Григорівна	
Науковий ступінь	Кандидат економічних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри соціальної роботи та мовної підготовки
Контактна інформація викладача:	
E-mail	efremenko@ki-maup.com.ua
Контактний тел.:	+380677534923
Телефон кафедри	(0536) 75-88-58
Портфоліо викладача	https://ki-maup.com.ua/department-of-social-work-and-language-training/

3. Загальна характеристика дисципліни

Ключові слова: старість, старіння, особи похилого віку, пенсійний вік, депресія, адаптація.

Мета курсу: набуття здобувачами необхідних знань щодо загальних принципів людського старіння та дослідження впливу цього процесу на суспільство взагалі та окремих осіб.

Предмет курсу: особливості соціальної роботи з людьми похилого віку в різному оточенні та її вплив на процес здорового старіння.

Програмні компетентності:

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК-13. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети

СК-1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного)

СК-4. Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.

СК-9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.

СК-11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, тендерних, етнічних та інших особливостей

СК-15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.

Результати навчання:

ПРН 8 Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.

ПРН 10 Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.

ПРН 13 Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.

Зміст курсу:

Тема 1. Поняття та зміст соціальної геронтології.

Сутність соціальної геронтології. Відмінності понять старість і старіння. Мета, об'єкт та основні завдання соціальної геронтології. Історичні аспекти формування геронтології як науки.

Тема 2. Вікові зміни та їх вплив на життєві функції людини.

Психічні функції в період старіння. Зміни сенсорних функцій (слух та зір) в процесі старіння та їх наслідки у суспільному житті людини похилого віку. Види пам'яті (сенсорна, короткострокова, довготривала) та особливості її динаміки в похилому віці.

Тема 3. Соціальний статус людини похилого віку у суспільстві.

Основні види старіння людини похилого віку. Професійна деформація фахівця в процесі старіння. Основні чинники, що впливають на зниження працездатності людини. Вікова реабілітація особистості як важливий напрям соціальної геронтології.

Тема 4. Якісні характеристики життєдіяльності людей похилого віку.

Поняття «якість життя» та її зв'язок з матеріальними та соціальними факторами. Роль мотивації в поведінці людини похилого віку. Основні підходи до оцінки якості життя. Соціальна підтримка щодо формування задоволеності різних потреб людини в період старіння.

Тема 5. Ціннісні орієнтації.

Поняття ціннісних орієнтацій та їх структура. Криза пенсійного віку. Збереження ціннісних орієнтацій як основа нормального процесу старіння.

Тема 6. Соціальна адаптація людей похилого віку

Основні критерії соціально-психологічної адаптації людини похилого віку. Поняття рольової та статусної невизначеності людини в період старості. Проблеми міжособистісних відносин у родині та роль соціального працівника в їх вирішенні. Соціальна діагностика як метод виявлення соціальних проблем людей похилого віку. Соціальна підтримка людей похилого віку щодо формування нових особистісних контактів у суспільстві.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: мультимедійне обладнання, комп'ютери, системи он-лайн тестування, платформа дистанційного навчання.

4. Політика курсу:

Лекційні та практичні заняття проводяться у аудиторіях Інституту та/або з використанням технологій дистанційного навчання на платформі Zoom за допомогою поєднання різних форм та методів навчання.

Поточний контроль здійснюється за результатами усіх виконаних завдань, передбачених політикою оцінювання.

Тестування проводиться з використанням автоматизованих систем онлайн-тестування в синхронному або асинхронному режимах. Кількість балів за тест визначається відповідною системою в залежності від критеріїв (складності питання, наявності декількох правильних відповідей на питання тощо).

Робота на практичних заняттях передбачає опрацювання лекційного матеріалу з поєднанням таких форм і методів навчання, як дискусія, публічний виступ, тестування, кейс-завдання тощо.

Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ) мають за мету сформулювати у студентів навички щодо виявлення та вирішення проблем людей похилого віку з метою планування

індивідуальних підходів до роботи соціального працівника з клієнтами геронтологічної групи та максимального забезпечення здорового способу життя зазначеної категорії осіб.

Відвідування практичних занять є обов'язковим. Відпрацювання пропущених практичних занять відбувається в індивідуальному порядку під час консультацій (в очному режимі або в режимі on-line на платформі Zoom).

Система оцінювання та розподіл бюджету часу:

Поточний контроль

Тема / завдання	Форма контролю (звітності)/ макс. кількість балів	Бюджет навчального часу			Примітки
		Лекції	Практичні (семінарські) заняття	Самостійна робота студента	
Тема 1.	ПР-3	4	5	10	
Тема 2.	ПР-4	4	4	12	
Тема 3.	ПР-4	5	4	12	
Тема 4.	ПР-4	4	4	12	
Тема 5.	ПР-5	4	5	10	
Тема 6.	ПР-5	5	4	12	
Підсумкове тестування	ПТ-20				
ІНД3-15				30	
ПК-40					
Всього:	100	26	26	98	

Умовні позначення: ПР – робота на практичних заняттях, ПТ – підсумкове тестування, ІНД3 – індивідуальні навчально-дослідні завдання, ПК – підсумковий контроль (екзамен).

Підсумковий контроль:

Формою підсумкового контролю дисципліни є екзамен. Оцінювання результатів навчання здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів із навчальної дисципліни здійснюється на підставі сумування оцінок за всі види контролю, які мали місце протягом семестру та оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти екзамен, – 35 балів). Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимально – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів).

Форма перевірки та оцінювання завдань самостійної роботи:

Індивідуальні завдання

Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНД3) мають за мету сформувати у студентів необхідні знання щодо основних понять сучасної геронтології, соціальних проблем людей похилого віку та можливих шляхів їх вирішення з метою організації належного соціального захисту та обслуговування літніх людей..

Тему ІНД3 студенти обирають довільно на початку вивчення дисципліни, виконують її у позааудиторний час, а результати презентують – під час вивчення відповідної теми курсу у формі доповіді з презентацією.

ІНД3

Дослідити одну із наведених тем

- 1.Сучасні теорії старіння.

2. Вплив вікових змін на загальний інтелект людини.
3. Формування соціальних факторів щодо мотивації трудової діяльності пенсіонерів.
4. Кризи похилого віку.
5. Роль психотерапевтичного спілкування у соціальній підтримці клієнта похилого віку.
6. Професійні якості соціального працівника у роботі з людьми похилого віку.
7. Фізіологічні та психологічні компенсації щодо соціальної адаптації літніх людей.
8. Депресивні розлади в старості та шляхи їх подолання.
9. Особливості пенсійного забезпечення в сучасних умовах.
10. Міжнародні принципи соціальної підтримки літніх людей.

ІНДЗ оцінюється у 15 балів за наступними критеріями:

15 балів – чіткість і послідовність викладу матеріалу з опрацюванням достатньої кількості інформаційних джерел та наданими власними висновками за результатами проведеного дослідження, в повному обсязі володіє матеріалом та активно відповідає на питання учасників обговорення.

10 балів – чіткість і послідовність викладу матеріалу з опрацюванням достатньої кількості інформаційних джерел та наданими власними висновками за результатами проведеного дослідження, частково володіє інформацією, відповісти на питання без допомоги викладача не може.

5 балів – студент виконав ІНДЗ з опрацюванням достатньої кількості інформаційних джерел, але власні висновки за результатами дослідження відсутні, участі у дискусії не бере, відповісти на питання не може.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
75 - 81	C		
68 - 74	D	задовільно	
60 - 67	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика академічної доброчесності:

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших курсантів (студентів, слухачів);
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань курсантів (студентів, слухачів).

5. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Лісовський, П.М., & Лісовська, Ю.П. (2024). Геронтологія як енциклопедія війни у якості людського довголіття. Київ: Видавництво. ISBN 978-617-520-880-9.
2. Коляда Н.М., Коляда Т.В. Соціальна геронтологія : Навчальний посібник. Умань : ФОП Жовтий О.О., 2016. 84 с.
3. Кравченко О.О. Актуальні проблеми теорії та практики соціальної роботи : навч. посібник. Умань : ВПЦ «Візаві», 358 с.
4. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2020.
5. Павелків Р. Геронтопсихологія: медико-біологічні та соціально-психологічні аспекти старіння. Київ: ЦН., 2020. 476 с.
6. Єфременко А., Пушкар Д. Інноваційні технології соціальної роботи з особами похилого віку та інвалідами. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку регіону в умовах сучасних глобальних викликів». Кременчук, 22 лютого 2024.

Допоміжні (нормативно-правові акти):

1. Про особливості реалізації державної політики у сферах зайнятості та загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття під час воєнного стану та після його припинення або скасування: Постанова КМУ від 21 червня 2022 р. № 735. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/735-2022-п#Text>.
2. Про зайнятість населення: Закон України від 05 липня 2012 р. № 5067-VI (Редакція станом на 19.11.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>.
3. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09 липня 2003 р. № 1057-IV (Редакція станом на 01.07.2021) . URL: www.zakon.rada.gov.ua
4. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України. Верховна Рада України: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>
5. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08 липня 2010 р № 2464-VI (Редакція станом на 31.03.2023). URL: www.zakon.rada.gov.ua
6. Про пенсійне забезпечення: Закон України № 1788-XII (Редакція станом на 14.08.2021) URL: www.zakon.rada.gov.ua

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт Верховної ради України URL: www.rada.gov.ua
2. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України URL: www.msp.gov.ua
3. Офіційний сайт Державної служби зайнятості України URL: www.dcz.gov.ua/